

39. Fardume träsk och Fardume slott

Kärt barn har många namn, säger man. Mynttornet, Sören Norrbys källare och Fardume slott är namn på de medeltida ruiner som ligger vid Fardume träsk, Gotlands tredje största sjö. Hit till sjön kommer många olika fågelarter, bl. a. brun kärnhök och rördrom.

Fardume träsk, idag en sjö i Rute socken, var under vikingatid och tidig medeltid en havsvik. Vid denna havsvik låg gården Fardume. Här byggdes någon gång under 1200-talet de stenhus som idag kallas Fardume slott. Den byggnad som troligen var bostadshuset har ett förrådsrum i bottenvåningen. I våningen ovanpå fanns förstuga och vardagsstuga med eldstad. Högst upp var loftet där man kunde förvara säd. Ruinen har kallats Sören Norrbys källare. Sören Norrby var en dansk länsherre som styrde över Gotland mellan 1517 och 1525. Han sägs också ha varit en beryktad sjörövare.

Strax intill Sören Norrbys källare ligger resterna efter en kastal, ett medeltida försvarstorn, kallat Mynttornet. En gång var det antagligen fem våningar högt. Kastalen har haft kraftiga murar och ingång en våning upp. Under senare tid när tornet användes som magasin gjordes en ny ingång i bottenvåningen.

Många fågelarter trivs i Fardume träsk. Den kalkrika jorden runt omkring fällt ut i sjön. Det gör att vattenväxter som vass och ag trivs. Sjön sänktes 60 centimeter i mitten av 1800-talet och i kanten av Fardume träsk finns stora våtmarker. Mitt i sjön ligger Storholmen där en högmossa bildats. Ön täcks av ett stort antal mossarter och tallskog. Här växer också skvattram, kråkbär och tranbär. I sjöns sydvästra del ligger Norrgårdsholm som är uppbyggd av

torv. Också här finns växter som annars inte är så vanliga på Gotland, t. ex. ljung, odon, ängsvädd och blodrot. Vattennivån, det näringsrika vattnet och den varierade växtligheten gör att Fardume träsk lockar till sig ett stort antal fågelarter. Hit kommer tranor för att övernatta och till de regelbundna häckfågeln hör vattenrall, sothöna, rördrom, brun kärnhök, sävsparv, skäggmes och grågås. I början av 1900-talet var fågeljakten så intensiv att arterna hotades. På markägarnas initiativ är sjön numera fridlyst.

Vägbeskrivning från Visby: Kör väg 148 mot Färösund. Vid Rute kyrka, sväng av mot Valleviken. Strax efter Folkets hus i Rute, sväng av mot Fardume träsk och följ skyltning.

